

Ders 3   30-жылдардагы кыргыз адабияты

(30'lu Yıllardaki Kırgız Edebiyatı)

30'lu yıllardaki Kırgız edebiyatı sosyalist realizm metotunun ulusal edebiyatlar tarafından benimsenmesi, onların genel Sovyet edebiyatının bir parçası haline gelme sürecinin başlatılma dönemi olarak nitelendirilir. B süreç neticesinde Rus edebiyatı öncülüğünde verilmiş olan örnek konular Sovyetler Birliğinin her yerinde işlenir, hedef, içerik aynı, şekli farklı Sovyet edebiyatının geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Kırgız halkının hayatında 30'lu yıllar sınıflar arası mücadelenin çok şiddetli geçtiği, baymanapların (eski zengin, idareciler sınıfının) malı-mülkünün kamulaştırılarak yeniden oluşturulan kolektif ve Sovyet çiftliklerinin ortak idaresine verilmesi, kendilerinin ise uzak ülkelere (çoğu Ukraina'ya) sürgüne gönderilmesi gibi sosyal ve siyasî çalkantılarla geçen yıllardır.

Bu değişiklikler, çok çetin şartlarla, binlerce kurban verilerek, eski ile yeninin amansız savaşı altında gerçekleşmiştir. Cinayetler, sabotajlar, yeniliklere karşı çeşitli engeller, yağmatalanlar, iç savaş, millî mücadelenin simgesi olan “basmacılar” hareketi, bu yılların en belirgin hadiselerindendir. Kırgız toplumu, hiç alışık olmadığı yeni bir düzene, bilim ve kültürün üstün görüldüğü bir hayata doğru adım atıyordu. Yer yerlerde okullar açılıyor, “okuma yazmasız kimse kalmasın” sloganları atılarak, yediden yetmişe herkes okumaya zorlanıyordu. Okul yaşının üstündekiler için “likbez” adı altında (Rusçadaki anlamı “cahilliği giderme”) akşam kursları açılmış ve herkesin katılması zorunlu kılınmıştı. Bütün bu olayları yansıtmak, sosyalist düzenin getirdiği yeniliklerin hem propagandasını, hem aksi durumlarının eleştirisini yapmakta genç ulusal edebiyatların omuzlarına büyük sorumluluklar yüklenmişti. Hatta edebiyat “halk düşmanlarını” ortaya çıkarmak gibi büyük sorumluluk taşıyan işlerde de Komünist partinin en güvenilir propagandacısı olmaya doğrudan davet edilmişti.

30'lu yıllardaki Kırgız edebiyatının baş konuları: Kırgız köyünün kooperatifleştirilmesi, eğitim ve kültür meseleleri, kadın eşitliği, basmacılar ile savaş, yeni Sovyet insanı tipinin yaratılması olarak sıralanabilir.

Çağdaş Kırgız Edebiyatı Bibliyografisi

KIRGIZ SOVET ADABIYATI TARİHI (1990). Frunze.

ASANALİEV, K. (1960). Kırgız Sovet Prozasının Oçerki. Frunze.

ARTIKBAEV, K. (1982). Kırgız Sovet Adabiyatının Tarihi. Frunze:Mektep

BOGDANOVA, M. (1947). Kirgizskaya Literatura. Moskva

CİĞİTOV, S. (1972). Irlar Cana Cıldar. Frunze:Kırgızstan

CİĞİTOV, S. (1984). 20-Cıldardagı Kırgız Adabiyatı. Frunze:İlim

TOKOMBAEV, A. (1962). Tan Aldında.Frunze : Kırgızstan

BAYALİNOV, K. (1928). Acar. Frunze

ELEBAEV, M. (1936). Uzak Col. Frunze-Samarkand.

SIDIKBEKOV, T. (1969).Çıgarmalar. 4 Tomduk. Frunze:Kırgızstan

OSMONOV, A. Ömürü Cana Çıgarmaları.(1958). Frunze

GAÇEV, G. (1982). Çıngız Aytmatov i Mirovaya Literatura. Frunze.

ARAGON, L. (1956). Samaya Prekrasnaya na Svete Povest O Lyubvi./ Kultura i Jizn. No 7.

AYTMATOV, Ç. (). Çıgarmalar Cıynağı. 8 Tomduk. Bişkek: Ruhaniyat.

KASIMBEKOV, T. (1971). Sıngan Kılıç. Frunze.